

Fremgangsmåte ved novelleanalyse

Struktur: Oppgaven skal ha en tydelig *tredeling*: innledning, analysedel og avslutning. Alle avsnitt skal ha en innledende *emnesetning*, der nøkkelordet plasseres langt fremme i setningen. Dette gir oppgaven en tydelig, rød tråd, og fungerer samtidig som leserveiledning. Det skal bare være ett tema i hvert avsnitt. Avsnittene bør være omtrent like lange. Det skal ikke være linjeskift inni avsnittene.

Innledning (ett sammenhengende avsnitt)

- Nevn *tittelen* på novellen, navnet på *forfatteren*, eventuelt hvilken *novellesamling* teksten er hentet fra, og *årstallet* for utgivelsen.
- Skriv litt om forfatteren, og hva som går igjen i hans eller hennes valg av temaer og motiver. Nevn eventuelle priser vedkommende har fått, dersom de er viktige (f. eks. Nordisk råds litteraturpris). Du skal bare ha med informasjon om forfatteren som er relevant for *verket* du skriver om.
- Dersom novellen ble skrevet i en annen tid enn vår, kan du gjerne skrive noe omtiden eller perioden da novellen ble skrevet, hvis det kan relateres til verket ditt.

Hoveddel

Tema– og motiv/konkret innhold (ett sammenhengende avsnitt)

- Utfra virkemidlene forfatteren har brukt, formulerer du *hovedtemaet* i novellen med få ord. Selv om du kan se flere temaer, bør du være tydelig på hva du mener er det viktigste, slik at det ikke blir sprik i tolkningen. Husk tydelig emnesetning når du går over til handlingsreferatet.
- Gi et kort referat av *den ytre handlingen* (5-7 linjer). Tenk «film»: Hva ser vi, helt konkret? Handlingen skal gjengis kronologisk, i den grad det er mulig. HELE handlingen skal med, fra A til Å.

Komposisjon (ett avsnitt)

- Forklar strukturen i novellen. Er komposisjonen f. eks. kronologisk fortalt? Dreier det seg om en sirkelkomposisjon? Er den kronologisk fortalt? Eller fragmentarisk?
- Finnes det et tydelig *vendepunkt* i novellen, der leseren ser novellen i et *nytt* lys (vendepunkt), ikke bare i et mer *dramatisk* lys (spenningstopper)? Hvordan er vendepunktet med på å drive handlingen fremover?
- Hvordan er spenningskurven? Bygges det opp til et høydepunkt med et etterfølgende vendepunkt? Sammenfaller vendepunktet med spenningskurven? Er det spesielle virkemidler eller hendelser som får spenningen til å stige eller er spenningskurven "flat"? Er det stemningen eller spenningen som er sentral?

Fortellemåte og språklige virkemidler (del inn i avsnitt etter hva du ønsker å vektlegge)

- *Hvordan* blir novellen fortalt – hva preger *fortellemåten* mest? Er det handling og replikker, eller stillestående beskrivelser og tankereferat? Hvilken *temperatur* har novellen – hvor intens er den?

- Nevn eventuelle *symboler* (farger, vær, årstid, bygninger, ansiktstrekk, dyr, klær, kjøretøy, navn eller lignende). Forklar hvordan du tolker disse elementene. Se etter sammenheng mellom symbolene. Husk hele tiden å kommentere hvilken *effekt* virkemidlene har på leseren (= *funksjon*). Hvis det finnes mange symboler i novellen, bør du bare gå i dybden på de to-tre viktigste, og vise hvordan de henger sammen med hovedtemaet. Det er også en mulighet å dele inn avsnittene etter hvert symbol, og knytte øvrig fortellemåte (språk, synsvinkel, temperatur, ev. personer og miljø) opp mot disse. Symbolikken i novellen er viktig!
- Gjør greie for *synsvinkelen*. Hva oppnår forfatteren med å bruke den valgte synsvinkelen?
- Beskriv *språket* og *stiltone* i teksten. Er setningene korte eller lange? Er grunntonen humoristisk eller alvorlig? Er replikkene på dialekt? Kommenter om forfatteren har valgt språk, stil og eventuelt dialekt for å beskrive en spesiell gruppe i samfunnet. (*Målforn* er ikke så interessant – det er *stilen* vi er ute etter.)

Person- og miljøskildring (ett avsnitt – kan eventuelt bakes inn i avsnittene om symboler)

- Forklar hvordan hovedpersonene er beskrevet. Bruk fagord. Er forholdet mellom personene konfliktfylt? Gjennomgår personene en utvikling? (Dette henger som regel sammen med *vendepunktet*, som alt dreier seg rundt.)
- Vis hvordan miljøet har sammenheng med handlingen og hovedtemaet i novellen (henger gjerne sammen med *symbolikken* i novellen).

Avslutning (ett sammenhengende avsnitt)

- Start med en oppsummeringfunnene i analysedelen, med nye ord. Test: Hvis du «klipper vekk» hoveddelen og bare leser innledningen og avslutningen, skal du sitte igjen med en komprimert mini-versjon av hele besvarelsen.
- Du skal ikke trekke inn nye momenter i avslutningen, alt må være diskutert på forhånd i hoveddelen.
- Det er ikke interessant hva du personlig mener om novellen. I artikkelsjangeren skal du VISE, ikke mene. Ellers kan analysen fort brikke over i anmeldelsen. Prøv å holde deg selv utenfor teksten, og VIS hva du har funnet.
- Dersom novellen er skrevet i en annen tid, kan du kommentere om den har noe å si mennesker i dag, dersom du finner det hensiktsmessig, men dette kan fort virke «påatt». Avslutt med et sluttpoeng med snert, uten at det blir klisjéfytt.

Klassisk oppbygning: «Fisken»

Innledning:	1/7	(Hodet: foran, spiss snute)
Hoveddel:	5/7	(Kroppen: indre organer, holder fisken i gang)
Avslutning:	1/7	(Halen: bakerst. Resultatet, sparker fra med snert)